

TEZKİRE NİTELİĞİNDE BİR ŞİİR MECMUASI*

Uğur ÖZTÜRK**

ÖZET

Bir araya getirilmiş, toplanmış manasını taşıyan mecmualar içerisinde şiir mecmuaları Osmanlı edebiyatı tarihine kaynaklık etmesi açısından birincil kaynaklar arasında yer almaktadır. Şiir mecmualarına genel olarak bakıldığında bu mecmuaları belli bir harf düzenine göre yazılmış seçme şiirlerden oluşan şiir defterleri veya nazire mecmuası diye adlandırmak yerindedir. Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Bölümü K.479 numarada yer alan ve yazıldığı dönemin açısından önemli olan bir şiir mecmuasının biyografik bilgileri bu makalede incelenmeye çalışılmıştır. Mecmuanın baş kısmında, orta kısımlarında ve son varaktaki eksik gazelden anlaşıldığı kadar son kısmında da kopukluklar mevcuttur. Eser kim tarafından ve ne zaman belli yazıldığı değildir. Mecmuadaki kayıtlardan 16. asrın ortalarında yani Kanûnî Sultan Süleyman devrinin son 15 yılı içerisinde hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Mecmuanın müellifi yahut mürettibi kendi döneminden önceki şairleri ve kendi döneminde şöhret bulmuş şairlerin yanı sıra dönemi içinde pek şöhret bulamamış şairleri de mecmuasına almıştır. Genellikle şiirlerden önce kısa da olsa biyografik bilgiler vermiş hatta bazen şairler hakkında bu bilgiler içerisinde değerlendirmelerde bulunmuştur. Burada mecmuanın önemi ortaya koyan hususlar, verilen biyografik bilgiler ve hiç adı tezkirelerde geçmeyen şairlerin yer almasıdır. Mecmuaya seçilen şiirler 16. asırda yazılmış tezkirelerle paralellik göstermekte ve genellikle berceste niteliği taşımaktadır. Hayâlî Bey, Bâkî, Ahmed Paşa, Necâtî Bey, Atâyî, Muhibbî, Nazmî gibi şairlerin şiirleri mecmuada ağırlıklı durumdadır. Savmî, Hazânî Bey, Halîsî Bey gibi şairler ise tezkirelerde kaydı bulunmayan şairler olarak mecmuada kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı edebiyatı tarihi, şairler, şiir mecmuası, biyografi.*

A MAJMUA OF POEM FEATURE OF PERIODICAL (TAZKIRAH)

ABSTRACT

Connotating *compiled, collected, gathered*, "majmuas" among betwixt "poem majmuas" are of major sources as for being enjoyed to compose history of Ottoman literature. In general terms, it is

*Makalede incelediğimiz mecmuanın incelenmesi tez olarak halen devam etmektedir. Yüksek Lisans tezi çalışması olarak hazırlanmakta mecmuanın içinde geçen sadece biyografik bilgiler makaleye alınmıştır.

** Marmara Üniversitesi Eski Türk Edebiyatı Y.Lisans Öğrencisi, El-mek: ugurozturk1453@gmail.com

appropriate to classify the majmuas in recordinds of selected poems in reference to a certain alphabetical order or poem majmuas. Biographic details of a majmua which is retained in Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Section No: K.479 and distinctive for the era written in has been worken on. From the scripts in the introduction, partially in the middle and at the end of the majmua, as understood, disconnexion exists. Identity of writer and inking time are precarious. It has been infered from the scripts in the majmua that it has been written in the last 15 years of era of Suleyman The Great.

Author of the majmua placed famous writers before his day and both fameless and famous during his day. In general, he presented short biographic information before poems, even sometimes made assessments about poets in this informations. What makes a majmua here is of biographic information in and poets never mentioned in tezkires. Poems chosen for majmua show parallelism with ones in 16. centuriy and have generally characteristics of "berceste" Poets like Hayali Bey, Baki, Ahmed Paşa, Necati Bey, Atayi, Muhibbi, Nazmi are predominant in these majmuas. The others like Savmi, Hazani Bey, Halisi Bey have no records in majmuas.

Key Words: History of Ottoman Literature, poets, poem majmua, biography.

GİRİŞ

Osmanlı Edebiyatı ürünlerinden biri olan ve “antoloji” niteliği taşıyan şiir mecmuaları hakkında son dönem yayınlarında artış vardır. Neşredilmemiş divanların az olması nedeniyle şiir mecmuaları hakkında yayınlar yapılmakta ve hatta şiir mecmularından alınan şiirlerden meydana getirilen divançeler bile yayınlanmaktadır.¹ Genel olarak şiir mecmualarına bakıldığında çeşitli şairler ve şiirlerini içermesi açısından edebiyat tarihi için önemlidir. Ayrıca şiirler seçilirken hangi kıstaslar göz önüne alınmış ve hangi şairlerin şiirlerinin okunmuş olabileceği gibi bilgileri de yine bu mecmualar sayesinde öğreniriz. Mecmuaları konularına göre sınıflandıran Agâh Sırrı Levend’in “antoloji” özelliğini taşıdığını söylediği şiir mecmuaları yazıldığı dönem içerisindeki edebî zevki vermesi açısından önemlidir.² “Antoloji”lerin diğer önemli bir yanı ise o dönemden günümüze kadar popülaritesini yitirmiş şairlerin hem kendilerinin hem de şiirlerinin unutulmamasını sağlamasıdır. Seçme şiirlerden oluşan ve asırlar önce yazılmış şiir mecmualarında bazen en bilindik

¹ Şiir mecmualarındaki şiirlerden oluşturularak yapılan iki çalışma için; Ömer Zülfe, **On Altıncı Yüzyıl Şairi Selikî ve Şiirleri**, Edebiyat, Ankara, 2006. Hatice Aynur, **15. yy. Şairi Çâkerî ve Divanı**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Kasım 1999.

Ayrıca mecmua yayınları hakkında biyografik bilgi için; Kamil Ali Gıynaş, “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası” **Selçuk Üniversitesi- Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2011, Sayı: 25, s. 245-260.

² Osmanlı şiiriyle ilgili Cumhuriyet döneminde oluşturulan ‘*divan şiiri antolojileri*’ ile önceki asırlarda yazılmış olan şiir mecmualarında edebî zevk, şairlerin seçimi ve şiirler açısından farklılıklar vardır. Özellikle Cumhuriyet döneminde oluşturulan ‘*divan şiiri antolojileri*’nde kıstas olarak bilindik şairler ve onların en bilindik şiirleri veya berceste olmuş beyitleri ele alınmıştır. Bu durum bazı ‘*divan şiiri antolojileri*’nde aynı şiirin daha sonraki yıllarda bazı ‘*şiir antoloji*’lerince tekrarlanarak yazılmasına neden olmuştur. Bu konu hakkında geniş bilgi ve örnek olarak verilen şiirler için; Hatice Aynur, “Cumhuriyet dönemi divan şiiri antolojileri”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları 3, Eski Türk Edebiyatına Modern Yaklaşımlar II**. (27 Nisan 2007 Bildiriler), Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul, 2008, s. 58-109, [Şiirlerin yer aldığı EK kısmı] s. 228-295.

şairlere ve en güzel şiirlerine bazen de hiç bilinmeyen bir şaire veya onun en güzel birkaç şiirine rastlayabiliriz.

Çeşitli sınıflandırmalara bakıldığında bizim araştırmamıza konu olan mecmuayı “meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları”³ ifadesiyle tanımlayabiliriz. Meraklılar tarafından oluşturulan bu şiir mecmuaları bazen bizim incelememizde olduğu gibi biyografik bilgiler de içermektedir.⁴ Bu bilgiler şairin eğitim durumu, doğum yeri, yaşadığı yerler ve şairin dönem içerisindeki durumu gibi konular hakkında bilgi vermektedir.

Mecmuanın İncelenmesi

İncelenen şiir mecmuası Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet K. 479 numarada bulunmaktadır. 15. ve ağırlıklı olarak 16. yüzyıl şiirlerini kapsamaktadır. Mecmua, şairlerin baş harflerinin Arap alfabesindeki sıralamasıyla düzenlenmiş; elif (إ) harfiyle başlayıp kef (ك) harfiyle son bulmuştur. Her ne kadar mecmua alfabetik sıra dikkate alınarak yazılsa da bazen araya nazireler, kıt’a ve müfredler yazılarak alfabetik sıralama bozulmuştur. Ayrıca her harfte şair yoktur ya da varaklarda kopukluk olmasından dolayı bazı harfler eksik durumdadır. 70 varak olan mecmuanın ilk kısmında ve son kısmında da kopukluklar vardır.⁵ Bu kopuklukları metnin alt kısmında yer alan reddadeden anlamaktayız.

Mecmuanın sadece orta kısmına değil kâğıttan tasarruf sağlamak amacıyla yan taraflarına da şiirler yazılmıştır. Bazı sayfalarda sadece başlıklar varken, başlığın altındaki şiirler sonraki varaklar içinde yer almaktadır.⁶ Mecmuadaki biyografik bilgiler kırmızı; şiirler ise siyah mürekkep ile yazılmıştır.

Mecmua, ‘Abdî’nin beyitiyle başlar ve Gülâbî’in gazelinin ilk iki mısrası ile son bulur. Mecmua harf sıralaması gözetilerek oluşturulduğundan bazı harflerdeki şairlerin şiirlerinin yazıldığı, bunlarinsa sonraki dönemlerde koptuğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya konu olan mecmuanın yazıldığı tarih ve eserin müellifi hakkında herhangi bir kayıt yoktur; fakat mecmuanın içindeki örnek verilen biyografik bilgiler sayesinde eserin 1550-1566 yılları arasında yazıldığı tahmin edilmektedir.⁷ Mecmuanın baş kısmına Raif Sedad ismi kurşun kalemle yazılmış durumda olup bunun sonraki dönemde mecmuayı kurşun kalem ile numaralandıran tarafından kaydedildiği anlaşılmıştır.

³ Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.1. Ankara, TTK, 1973, s. 166-167. Levend, tasnifini dört grupta yapmıştır. Ayrıca mecmualar hakkında geniş tasnif ve değerlendirmeler içeren en son çalışma için; Atabey Kılıç, “Mecmûa tasnifine dair”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı edebiyatının kırkambarı*, Haz.: Hatice Aynur ve öte. İstanbul, TURKUAZ, 2012, s. 75-96.

⁴ Biyografik bilgiler içeren iki şiir mecmuası hakkında bir değerlendirme için; Ömer Zülfe, “Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 4, Sayı: 18, Yaz 2011, s. 151-169.

⁵ Aslında mecmuanın Arap rakamlarıyla rakamlandırılmasında en son varakta 127 yazmaktadır. Daha sonra da yazmanın devam ettiği Gülâbî’nin gazelinin yarım kalmasından anlaşılmaktadır. Yazmanın sayfa numaralandırması daha sonradan kurşun kalemle yapılmıştır. Eksik varakların gösterilmesinde bu kurşun kalemle yazılan sayılar göz önüne alınmıştır. Eksik varaklar: **16/b-17/a, 17/b-18/a, 34/b-35/, 41/b/42/a, 42/b-43/a, 43/b-44/a, 44/b-45a, 47/b-48/a, 62/b-63/a, 66/b-67/a** numaralardadır.

⁶ Hüsrev ü Şirin müellifi Şeyhî örneğinde olduğu gibi şair hakkındaki biyografik bilgiler **41/b**’de yer alırken şiiri 48/a’da yer almaktadır. Aynı durum Sehî Bey örneğinde de vardır. Şair hakkında biyografik bilgiler **17/b**’de yer alırken şiiri **35/a**’dadır. Bu durumda şiir mecmuasının ciltlenirken yanlış ciltlendiği ve sayfalarının karıştırıldığı görülmektedir.

⁷ Bâkî örneğinde olduğu gibi onun danışmend olarak görev yaptığı (h. 969-971) m. 1560-1562 yılları; Mehmed Çavuşoğlu, “Bâkî”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi. (DİA)*, 4.C. İstanbul, 1991 s. 537-540. Bu bilgiden hareketle Bâkî hakkında mecmuada bulunan “elân danışmend olan” kaydından mecmuanın bu dönemi kapsayan yıllar içerisinde yazıldığı anlaşılmaktadır.

İncelenen şiir mecmuasından ilk olarak Sadettin Nüzhet Ergun *Türk Şairleri* adlı eserinde Esîrî (Bursalı) ve Esîrî (Divan kâtibi) maddelerinde bahsederek Ergun: “Kanunî’nin hükümdarlığı esnasında tertîb edilen ve az çok tezkireyi andıran mühim bir mecmua” olduğunu vurgular.⁸ Ergun ayrıca mecmuanın tezkire özelliğine de dikkat çekmiştir. Daha sonraki dönemde Agâh Sırrı Levend, edebiyat tarihinde şiir mecmuasının içeriği hakkında bilgilere yer vermiştir.⁹ Ayrıca mecmuanın İbrahim Gülşenî’nin gazeliyle başladığını söylemiştir; fakat bu bilgi doğru değildir.

Elim érmez saña gücüm yetmez

Éy felek ben seni Hudāya kodum (1/a)

Yukarıdaki beyitle başlayan mecmuada hemen beyitin altındaki kısa bilginin üzerindeki Gülşenî yazısı, Levend’in yanılmasına sebep olmuştur. Mecmuadaki bilgilerin tezkirelerden incelenmesi suretiyle bu beyitin Âşık Çelebi tezkiresinde İslî ‘Abdî diye meşhur olan şair ‘Abdî’ye ait olduğu anlaşılmıştır.¹⁰

Gülşenî kaydının ise Usûlî’nin biyografik bilgisinde;

[Şeyh İbrâhîm Hâzretlerinüñ maqbüllerinden Uşulî Efendi fermâyed. (1/a)]
Başlığındaki Şeyh İbrahim’in kim olduğunu belirtmek için sonradan yazıldığı belirlenmiştir.

Mecmuadaki Genel Bilgilerin İncelenmesi

Araştırmamıza konu olan mecmuanın en önemli özelliği biyografik bilgiler içermesidir. Hemen hemen her şair hakkında mecmuada kısa da olsa biyografik bilgiler şairlerin şiirlerinden önce verilmiştir. Mecmuada yer alan bazı bilgilere ne biyografik bilgiler içeren şiir mecmualarında ne de tezkirelerde rastlarız. [Sâkî Beğ: *Sultân Bâyezîd Hâna emîr-i mutrib olan Sâkî Beg... (37/a) ve Molla ‘Aşkî (59/b)* örneğinde olduğu gibi].

Mecmuadaki orijinal bilgilerden biri de Molla Aşkî hususundadır. Kendisinin II. Mehmed (Fatih) ile aynı gün doğduğu için günlük yüz akçe bağlandığı ve bunun da bazı şairler tarafından tenkit edildiğini yine mecmuadaki kayıttan anlarız.¹¹

⁸ Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, 3. C. s. 1342-1343. Nüzhet Ergun, her iki Esîrî maddesinde de incelenen mecmuada bulunan şiirlere yer vermiştir.

⁹ Agâh Sırrı Levend, *age*. Verilen bilgi şöyledir: “XVI. yüzyılda tertiplenmiş olan bu mecmuada, gazeller kafiyelere göre sıralanmış değildir. Mecmua, şairlerin adlarının ilk harfleri sırasına göre tertiplenmiştir. İlk yaprak kopmuş olduğu için mecmua Şeyh İbrahim Gülşenî’nin gazeliyle başlıyor. Mecmuanın sonu da eksiktir. Son sayfada *Pendname* sahibi Güvâhî’nin gazeli bulunmaktadır. Mecmuanın bir özelliği, gazellerin başında şairlere değin kısa bilgilerin bulunmasıdır. Örneğin Bâkî’nin gazelinin başında şu cümle bulunmaktadır. *El’an dânişmend olan İslambollı Karga-zade Bâkî Çl. fermâyed*” s. 169.

¹⁰ ‘Abdî ve zikredilen şiir hakkında: Filiz Kılıç, ‘*Âşık Çelebi Meşâ’irü’s-Şu’arâ, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü*, 2010, 2.C. s. 1043-1048.

¹¹ Molla Aşkî ile ilgili kayıt şöyledir:

Sultân Mehemmed Hânla bir gecede toğduklarından ötrü yüz akça ‘ulufe yerler imiş.

1. *Gönül ol mâha çünkim müşterîdür*
Figânum göklere érse yéridür
2. *Haţuñ haddüñde her kim görđi dedđi*
Ki Rûma gelmiş ol kare çerîdür (59/b) (Molla ‘Aşkî Divanı; G/53. s. 444.)

Bu sözüñ şihhatine ol zamânda Fenâyî bu beyti démiş.

1. *‘Aşkî yüz yer Sa’dî elli bu Fenâyîñüñ dağı*
Ayda otuz günü vardur tonluğ u tîmârda (59/b)

Aşkî hakkında bu rivayet sadece incelenen mecmuada vardır. Aşkî hakkında ithamlar, bağlanan akçe ve nedenleri için; bkz. Ahmet Atilla Şentürk-Nurcan Boşdurmaz, *Molla Aşkî-Divanı*, YKY, 2012, s. 15-18.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Mecmuanın bir diğer özelliği genellikle bilinmeyen şairlerin şiirlerini içermesidir. Örneğin; Savmî, Tavâfi, Secî'î gibi şairler.

Mecmuada en çok şiiri bulunan şairler Hayâlî Bey ve Bâkî'dir. Bu iki şairin şiir mecmuasının yazıldığı yıllar içerisinde en meşhur şairler olmaları mecmuada daha fazla yer almalarını sağlamış olabilir. Mecmuada dönem içerisinde şiir yazıp sonraki dönemlerde unutulmuş şairlerin şiirleri de yer almıştır. Mecmua için seçilen şiirler genellikle şair tezkirelerinde bulunan seçme beyitler gibidir. Anlaşılan o ki bu tür şairlerin şiirleri seçilirken genellikle şairlerin bilinen şiirleri kaydedilmiştir.

Şiir mecmuasının verdiği biyografik bilgilerin bazılarında yanlışlık olduğunu görmekteyiz. Örneğin; Dellâk-zâde Bâkî ile Karga-zâde Bâkî karıştırılmış ikincisinin bazı şiirleri birincisine atfetmiştir.¹² Bunun dışında Habsî'nin mahlasının hapse atılmadan önce Hasbî olduğu bilgisini karıştırarak önce Habsî sonra Hasbî şeklinde yazmıştır. Mecmuada, Müeyyed-zâde Abdurrahman Çelebi hakkındaki bilgide onun mahlasının Selâmî olduğu kaydı mevcuttur. Bu bilgide de yine hata vardır. Abdurrahman Çelebi'nin mahlasının 16. asır şair tezkirelerinde Hâtemî olduğu kayıtlıdır.¹³

Mecmua Kanûnî Sultan Süleyman döneminde yazıldığı için o dönemde yaşayan şairler için genellikle "Hudavendigâr Bendelerinden" terimi kullanılmıştır. Diğer padişahların ise sadece isimleri zikredilmiştir. (Sultan Murad, Sultan Mehmed, Sultan Bayazıt, Sultan I. Selim vs.)

Mecmuadaki Bilgilerin Hazırlanışı Hakkında

Mecmuanın incelenmesinde şairler alfabetik olarak dizilmiş ve sadece biyografik bilgileri verilen şairler makaleye alınmıştır. Alfabetik sıralamadaki bazı harflerin atlanması hem mecmuanın eksik ve kopuk sayfalarından kaynaklanmaktadır hem de sadece isim olarak yazılmasından. Metinde okunamayan yerler ise yazmadaki şekli kesilerek bilgilere ekledik.

Şairler Hakkında Biyografik Bilgiler

[A]

¹² Genellikle şiir mecmualarında birbiriyle karıştırılan Bâkî mahlası bu şairlerden *sultânü's-şu'arâ* olan Karga-zâde Bâkî'nin bazı gazelleri Dellâk-zâde diye bilinen Bâkî'ye atfedilir. İncelenen mecmuada da böyle karışıklık olmuştur. Mecmuadaki Bâkî mahlasıyla yazılan Dellâk-zâde'ye atfedilen gazellerin tümü asıl meşhur olan Karga-zâde Bâkî'nin divanında bulunmaktadır. Örneğin;

Âhum göge boyandı göge gök boyanmadın

Yandum o şem' şevkine pervâne yanmadın

(Bâkî Divanı; G/397/1. s:344-345.)

Beyitiyle başlayan gazel *Karga-zâde*'nin divanında bulunmaktadır. Oysa mecmuada bu gazel *Dellâk-zâde* diye kayıtlıdır. (7b)

Dellâk-zâde'nin Bâkî'nin bu mahlası kullanması hakkındaki Âşık Çelebi'nin mizahî yorumu şöyledir: "Ser-menzil-i şî'âr-i şâ'iriden şad-merhale dūr ve bizâ'atı aşhâb-ı şab'a gayr-ı mestürdür, *ammâ çün kâh-ı evvâna pâyve ve şâh-ı serve sâye lâzımdur*. Anuñ yanında mezkūr olmak 'aceb degüldür ve bir şâhife bile mestür olmak terk-i edeb degüldür." Filiz Kılıç, *age*, 1. c. s. 415-416.

Mecmuada Bâkî'nin şiirleri arasında yer alan ve onun Süleymaniye medresesi müderrisliğinden azledilmesine sebep olan 'yegdür' redifli gazeli de mevcuttur. Beş beyit olan gazelin ilk beyiti şöyledir:

Cihânun ni'metinden kendü âb u dânemüz yegdür

Elün kâşânesinden güşe-i vîrânemüz yegdür. (8/a). (İz 1999, 307)

Bâkî'ye ait olduğu söylenen bu gazelin Nâmî adlı eski bir şaire ait olduğu ve Bâkî'yi çekemeyenler tarafından ona isnat edildiği söylenmektedir. Mehmed Çavuşoğlu, *agm*, s. 538.

¹³Filiz Kılıç, *age*. 3. c. s. 1495-1503.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

- ‘**Abdî**: Beg. (58/b)
- ‘**Adnî**: Sulţān Mehmed Hān Hāzretlerine vezîr-i a‘zām olan merhūm ve mağfūr Maḥmūd Paşa. (57/a)
- ‘**Āgehî**: Ehl-i ‘ilm kısmından Rūmîlerden. (6/a)
- ‘**Ahdî**: Ehl-i ‘ilm silkinden Şeyḫ-zāde Edirneli. (62/a)
- Aḥmed**: Dervîş. (34/b)
- Aḥmed**: Şūrîde. (45/b)
- ‘**Alāyî**: Beg. (59/b)
- ‘**Amrî**: Kuzātđan kağı‘askerler muşāhibi olan Mevlānā. (61/a)
- ‘**Andelîbî**: Eş-şehîr Būlbūl Ḥasan. (58/a)
- ‘**Andelîbî**: Ḥuffāz kısmından būlbūl-maḳāl ā‘lā ḥvānende olmağla ol münāsebetden ötri ‘Andelîbî maḥlaş kaḅul eyledi. (61/b), Ḥāfız(58/a), Ḥvānende. (58/b)
- ‘**Anî**: Çorlulu. (1/b)
- ‘**Anî**: Selîm Hāna kağı‘asker olan Zeyrekoğlunuñ oğlı. (1/b)
- ‘**Ārifî**: Ehl-i ‘ilm silkinden dāniş-mendlikle mahāret tutmuş iken ḥuṭūṭ ‘ilminde kāmîl varup ehl-i dīvāndan muḳāṭa‘acı olup ma‘zūl iken yine ri‘āyetle sipāhi olan Ḥüseyn Çelebi. (59/a)
- Āşafî Beg**: Ḥudāvendigār bendelerinden Balatlı. (2/b)
- ‘**Askerî**: Ḥudāvendigār bendelerinden yaya başı iken za‘īm olan ‘Askerî Beg şāhib-i pend-nāme. (57/b)
- ‘**Āşık Çelebi**: Seyyid Naṭṭāḥ Hāzretlerinüñ neslinden kuzāt ṭāyifesinden Burusalı. (62/b)
- ‘**Āşıkî**: Sulţān Süleymān Hāzretlerine defter-dār olan Muşṭafā Çelebi oğlı, Beg. (62/b)
- ‘**Aşkı**: Sulţān Mehmed Hānla bir gécede ṭoğduklarından ötrü yüz aḳça ‘ulūfe yerler imiş. (59/b)
- ‘**Aşkı**: Kuzātđan şalāḥ-ı nefis-ile añılan. (63/a)
- ‘**Aşkı**: ŞaruḤānlı ḥaṭṭāt u ḥarrāt. (60/a)
- ‘**Aşkı**: Üsküdarî. (60/a)
- ‘**Atā**: Ḥudāvendigār bendelerinden sipāhiyān ṭāyifesinden merhūm Keşfi-zāde. (61/a)
- ‘**Atā**: Sulţān Bāyezîd Hān zamānında gelen kağılardan Üskübli. (60/b)
- ‘**Atāyî**: Sulţān Murād şā‘irlerinden Ḥācî ‘İvāz Paşa oğlı. (57/a)
- Āvāre Beg**: Ekābir muşāhibi. (4/b)
- ‘**Azlı**: Sulţān Bāyezîd Hān zamānında Şofya kağısı iken ma‘zūl olan. (60/a)

‘Azmi: Kuzâtdan. (57/b)

[B]

Bâbür: Tatar Beglerinden, Hân Mirzâ. (6/a)

Bahârî: Revânî Çelebiye maqbûl târih diyen kuzzâtdan. (9/b)

Bâkî: el-Ân dâniş-mend olan İslâmbollu Karga-zâde. (8/a), Karga-zâde. (10/a)

Bâkî: el-Ân İslâmbolda cüz-Hân olan Dellâk-zâde. (7/b) Dellâk-zâde. (61b)¹⁴

Bâlî Beg: Erbâb-ı tîmârdan. (7/b)

Başîrî: Nişfi ‘ömrini ‘Acemde ve nişfi ‘ömrini Rümde geçiren. (7/a), Merhûm. (9/a)

Bedre’ d-dîn: Halîfe. (7/a)

Bedrî Beg: Sulţân Selîm Hân Hazretlerine emîr-i muṭrib olan. (9/b)

Behiştî: Çorlu Câmî’inde imâm ve ḫatîb ve vâ’iz. (6/b)

Behiştî-i Selef: Sâbıkda Selâṭîn mütevellîsi. (6/a)

Behlûl: el-Ân İslâmbolda imâm olan, Halîfe. (8/b)

Belâyî: Yeni Hişârlı, Halîfe. (10/a)

Belîğî: Hudâvendigâr bendelerinden yeñiçeri bölüğünden, Beg. (8/b)

Beyânî: Küttâb cinsinden. (10/a)

Bezmî: el-Ân dâniş-mend olan Şâh Çelebi. (10/b)

Bîkesî: Ehl-i ‘İlm silkinden. (10/b)

[C]

Ca’fer: Evvelâ nişâncı soñra kâdı’asker olan Tâcî-zâde. (14/b)

Ca’ferî: Tâcî-zâde Nişâncı Ca’fer Çelebinüñ maḫtûm-zâdesi. (14/b)

Câmî: Mevlânâ Câmî hizmetinde olup anlardan el alan. (16/b)

Cem Sulţân: Raḫmetullâhî ‘aleyhi. (14/b)

Cemâlî: Be-gâyet pîr fevt olan Eskişehirli. (16/b)

Cemâlî: Sulţân Murâd şâ’irlerinden Burusalı. (16/b)

Cevherî: Sözleri dürr ü güher olan. (16/b)

Cevrî: Dâniş-mend silkinden Edirneli. (16/a)

¹⁴ Daha önce de belirtildiği üzere Karga-zâde diye anılan Bâkî’ye ait şiirler Dellak-zâde’ye atfedilmiştir. Biz burada iki şairi farklı başlıkta ele aldık.

Cihādī: Beg. (15/b)

Cihānī Beg: Hūdāvendigār bendelerinden. (15/b)

Cüyī: Nazmī Çelebinün şākirdi. (15/a)

[D]

Dāī [Aḥmed-i]: Sulṭān Meḥemmed Hān mādiḥlerinden Kaştamonlu merḥūm Mevlānā. (32/b)

Dāmī: Sulṭān Murād Hān şā'irlerinden. (33/b)

Dānişī: Sulṭān Selīm Hān muşāḥibi Refīk Begün maḥdūm-zādesi. (34/b)

Derūnī: Dāniş-mend iken fevt olan İznikli merḥūm ve mağfūr. (32/a)

Deryā: Dede. (34/a)

Dilīrī: Beg. (33/a)

Dīvāne Dervīş: Meczūb cinsinden. (33/b)

Du'āyī: Selefden Burusalı. (33/a)

[E]

Edāyī: İstambulī. (2/b: 3/a)

Edībī: Rūmiliden Kaḍı-zāde. (4/a)

Eflākī: Küttāb cinsinden. (5/b)

Ehlī: Kuzāt cinsinden Rūmelilerden. (2/b)

Emīr Çelebi: Eyyübe'l-Enşārīde mülāzım. (3/a)

Emīr: Sābıkda İslāmbol kaḍısı olan Şaḥlı Emīr Efendi. (49/b)

Emrī: Müsellemü'ş-şu'arā. (3/b)

Enverī: Ekşer 'ömrini İslāmbolda geçiren Kefeli Mürekkebeçi. (1/b)

Esīrī: Bursevī. (4/a)

Esīrī: Sābıkda Sulṭān Selīm Hān Hāzretlerine dīvān kātibi olan. (4/a)

Ezherī: Merḥūm ve mağfūr küttāb nev'inden, İstambulī. (3/a)

[G]

Ġazālī: Merḥūm ve mağfūr Birāder Efendi. (62/b)

Turkish Studies

Gedāyī Beg: Merhūm. (69b)

Ġubārī: el-Ān Ka‘be-i Şerīfde olan Ġubārī Çelebi hatta Mekke-i şerīf de mürd olmuştur. (63/b)

Gülşenī: Sābıkda İbrāhīm Paşa zamānında Mışırdan gelen Şeyh İbrāhīm Efendi Hāzretleri rahmetu’llāhi ‘aleyhi. (69/a)

Gülşenī: SaruĠhānī. (69/a)

Güvāhī: Pend-nāme şāhibi Mevlānā be-gāyet meşel-āmīz kelimāta kādīr kişidür. (69/b)

[H]

Hvāce Çelebi [Ebu’s-suud Efendi]: el-Ān mütfī-i zamān olan Hvāce Çelebi Hāzretleri. (21/b)

Hāletī: Kuzātadan sözlerinde hālet olan. (20/a)

Hālīmī: Sulţān Selīm Hān Hāzretlerine hvāce olan. (19/b)

Hāmdī: Akşemse’d-dīn Hāzretlerinün mahtūm-zādesi, Efendi. (20/a)

Hāmdī: Kaştomonī. (20/a)

Hāmdī: Mu‘ārif, Hālīfe. (18/b)

Hāsbī: Merhūm Keşfīnün küçük birāderi evveli Hābsī sonra Hāsbī. (20/b)

Hāssān Beg: Sulţān Murād Hān şā‘irlerinden olan. (21/a)

Hāfzī: Selefden. (18/b)

Hālmī: Muḳāḳā‘āt kātiblerinden a‘rec¹⁵. Burusalı. (19/b)

Hākmī Çelebi: Dāniş-mend silkinden Gelibolulı. (21/a)

Hūsām: Gelibolulı Mollā. (20/b)

Hüseyin: Selefden. (21/a)

Hāfī: Sulţān Meḳemmed Hān zamānı şā‘irlerinden Edirneli. (30/a)

Hāki: Selefden. (28/b)

Hālī: Beñli-zāde démekle şöhret tutmağın Hālī maḳlas kabül etmişler. (30/b)

Hālīfe Efendi: ‘Ulemādan. (28/b)

Hālīlī: ‘Acem Ulularından Sulţān Meḳemmed Hān devrinde gelüp İznīḳde vaḳan tutan. (29/a)

Hālīlī-i Zerd: Lāmī‘ī Çelebi Efendinün maḳbūl şākirdlerinden. (30/a)

Hālīşī Beg: Küttāb cinsinden İslāmbollı Yaḳyā Çelebi oğlı. (29/b)

Hātmi: Sābıkda Mışıra kaḳdı olan Şālīh Efendinün dānişmendi. (28/a)

¹⁵ A‘rec: Topal, aksak.

- Hāverī Çelebi:** el-Ān Ġalaṭa ve Eyüb kâdısı olan. (29/b)
- Ḥayālī Beg:** Sulṭān Süleymān Ḥānuñ maḳbūl şā‘irlerinden. (23/a)
- Ḥayālī Çelebi:** Sulṭān Selīm Ḥāna defter-dār olan ‘Abdu’l-kerīm-zāde. (22/b)
- Ḥayālī:** Katib. (23/a)
- Ḥayālī-i Selef:** Burusalı Āl-i Resūl olan. (19/a), Sābıḳda Köhne Ḥayālī démekle şöhret tutan. (22/b)
- Ḥazānī:** Mıṣırda Şeyh İbrāhīm Ḥazretlerinüñ muḫiblerinden. (28/b)
- Ḥazānī Beg:** Be-ğāyet tāzeliginde fevt olan Ḥudāvendigār bendelerinden. (29/b)
- Ḥızır Beg:** Sulṭān Meḥemmed Ḥān zamānında İslāmbol kâdısı olan. (21/b)
- Ḥızrī Beg:** Ḥudāvendigār bendelerinden Yeñi Hişārılı. (32/b)
- Ḥızrī:** Edirneli. (30/b)
- Ḥızrī:** Erbāb-ı kalem zümresinden. (31/a)
- Hişālī Beg:** Ḥudāvendigār bendelerinden. (28/b)
- Ḥudā’ī Beg:** Ḥudāvendigār bendelerinden yayabaşı ṭāyifesinden İslāmbollı. (22/a)
- Ḥudāyī:** Beg. (27/b)
- Ḥuldī:** Dāniş-mend cinsinden Çelebi. (31/a)
- Ḥulkī Çelebi:** Ehl-i ‘ilm silkinden olan. (32/a)
- Ḥüsrev Efendi:** Kuzātdan. (30/b)
- Ḥüsrev:** Beg. (31/b)

[I-İ]

- ‘İyānī:** Ehl-i ‘ilm silkinden iken Pādişāh Ḥazretlerine ḳaşıde şunup maḳbūl olındıḳda on dāne aḳça Ayaşofyadan cāyize olınan, Ḥalīfe. (61/b)
- ‘İbādī:** Üsküfci-zāde. (63/a)
- İbrāhīm [Paşa]:** Evvel maḳbūl olup āḫiri maḳtūl olan. (2/a)
- İlahī:** Meşāyihden. (5/a)
- ‘İlmī:** Ehl-i ‘ilm silkinden dāniş-mend ṭāyifesinden Ġalaṭalı. (59/b)
- ‘İşretī:** el-Ān Edirne ile İslām[bol] ortasında olan ḳaşabalaruñ birisine kâdı olan Yeñi hişārılı fuzelādan. (62/a)
- ‘İvāz:** Lāmi’ī Çelebi Efendi muşāhiblerinden ‘ilm-i ḳışşada pehlüvān-ı ‘ālem olan. Mollā. (60/a)
- ‘İzārī:** Sābıḳda Semāniye müderrisi olan fazl-ıla şöhret tutan. (58/b)

Turkish Studies

[K]

Ḳābilī: Ḥalife. (65/a)

Ḳadīmī: Şu‘arānuñ ḳudemāsından. (64/b)

Ḳādī: Ḳuzātđan Ḳādı Efendi. (65/b)

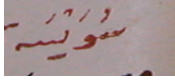
Kāmī: Selefden. (66/b)

Ḳandī: Re’is-i müverriḥin merḥūm ve mağfūr Mevlānā. (65/b)

Ḳarārī-i Rūmī: Dāniş-mend silkinden. (64/a)

Ḳāsım: Şu‘arāđan bir ḳaç Ḳāsım gelmişđür bunlardan eyce (iyice) Ḳāsım gelmemişđür. (64/a)

Kātibi: Selefden

Kātibi: ḳapudān olan Ğalağalı Seyyid ‘Alī Çelebi. (68a)

Kebirī: Merḥūm ve mağfūr Necātī Revānī muşāḥiblerinden. (68/b)

Kemāl Paşa-zāde: Pādişāhumuz Sulţān Süleymān Ḥazretlerinüñ salţanatlarınuñ evvelinde müftī-i zamān ve Şeyḫü’l-islām olan, raḥmetu’llāhi ‘aleyhi. (66/b)

Kemāl-i Zerd: Sābıḳda merḥūm Maḥmūd Paşanuñ iç ođlanları Ḥvācesi olan. (67/b)

Kerīm: Dāniş-mend. (69b)

Kefşī: Māhiye işlerin işleyen Burusalı Ḥācī Memī zirā Kefşī idi. (67/a)

Keşfi: Şeyḫ Sa’dī neslinden merḥūm Şabāyī şākirdlerinden İslāmbollı. (67/a)

Ḳıyāmī: Cerrāḥ-zāde Burusalı, Ḥudāvendigār seferinde fevt oldılar. (66/a)

Ḳıyāmī: Küttābdan. (66/a)

Ḳıyāsī: Sābıḳda Eyyüb-i Enşārīye nāib olan Tob-Ḥāneli. (66/a)

Ḳudsī Beg: Merḥūm ve mağfūr Mollā Zātīnün maḳbūl şākirdlerinden. (65/a)

Ḳurbī: Dāniş-mend silkinden ḥattā mü’ellif ü muşannıfdür. (64/b)

Ḳuḫbī: Sābıḳda Şemāniyede müderris olan Paşa Çelebi. (66/b)

[M]

Memī Çelebi: Ḳuzātđan Ördek Memi. (1/a)

Muḫibbī: Sulţān Süleymān Ḥān Ḥazretleri. (68/b)

[Ö]

Turkish Studies

‘Özri: Kuzâtdan Leng. (63/a)

[P]

Pelâsî: Küttâb cinsinden bir günde biñ beyt kitâbet eden, Mevlânâ. (11/b)

Pertevî: Ehl-i ‘ilm silkinden, Hâlîfe. (11/b)

Peyâmî: el-Ân Şaçlı Emîr Efendiden mülâzım olan Kâdı-zâde. (11/b)

Pîri Paşa: Sulţân Selîm Hân Hâzretlerine vezîr-i ‘azâm olan. (11/a)

Pîrî Paşa: Ramazân oğlu Beglerbeyi. (11/b)

[S]

Şabâyî: Edirneli Kulluk Hayre’d-dîn démekle meşhûr olan Mevlânâ. (51/a)

Şabirî: Merhûm ve mağfûr vâ’iz Mevlânâ ‘Arabuñ Kızı oğlu. (53/b)

Şabûhî: Zürefâdan ‘Abdü’l-zarîf démekle meşhûr olan. (50/a)

Şadâyî Beg: Hüdâvendigâr bendelerinden sipâhiyân tayifesinden gâyet eyü şadâya mâlik olan. (54/a9)

Sa’dî Çelebi: Müftî. (36/b)

Şafâyî: Erzel-i ‘ömrde fevt olan. (53/b)

Şâfi: Cezerî-zâde Kâsım Paşa maḥlaş-ı şerîfleri. (52/a)

Sâgerî: Güyendelikde terennümâtda pehlüvân-ı ‘âlem Edirneli heccâv. (41/a); Merhûm sağlığında maḥberesin yapup bir dâne serv ve bir dâne bâdem ve bir dâne şeftâlû dikedürüp bu kıt‘ayı maḥberesine yazdurmuş. (7/a)

Sâkî: Sulţân Bâyezîd Hâna emîr-i muḥrib olan Sâkî Beg bu şi‘re her kim ki nazîre deyüp maḥbûl nazîre diyecek (olıcaḥ) olursa biñ dâne filori baḥş konılmış bir ferd gelüp da‘vâ edememiş zirâ bu gazelde çok revîş çok gösteriş vardır. (37/a)

Sâlikî: Hüdâvendigâr bendelerinden piyâdelerden. (37/b)

Sâmi‘î: Edirneli. (35/b)

Şânî: Be-gâyet tâzece fevt olan Edirneli. (13/a)

Şânî: Hüdâvendigâr bendelerinden Cân Memi. (14/a)

Şânî: Selefden. (14/a)

Şarrâfi: Sulţân Meḥammed Hân şâ‘irlerinden Burusâlî. (50/b)

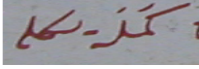
Şavmî: el-Ân İslâmbolda şahḥâf olan Burusâlî Ramazân Çelebi ism-i şerîfleri Ramazân olmağla Şavmî taḥalluş ḳabûl eylemişler. (51/a)

Turkish Studies

Sa'yî: Pîr. (36/a)

Sa'yî: Sultân Bâyezîd Hân zamânında sarây h'vâcesi olan. (40/a)

Sebzî: İslâmbolli hâfız t'âyifesinden Fârisî-g'üy. (35/a)

Seci'î Çelebi: Dâniş-mend cinsinden be-g'âyet genc fevt olmuşlar. (36/a)

Sehâyi: Beg. (36/a)

Sehî Beg: Sâbıkda Ergene 'imâretine müteveli olan Tezkiretü'ş-Şua'râ şâhibi. (17/b)

Sehmî: Bekdâşî-zâde. (41/a)

Selâmî: Sâbıkda Sultân Bâyezîd Hâna külliyyet ile kâdı'asker olan Mü'eyyed-zâde 'Abdu'r-raḥman Çelebi Efendi maḥlaş-ı şerîfleri Selâmîdür. (38/a)

Selîkî: Rümîlerden kuzât t'âyifesinden. (37/b)

Selmân Efendi: Kuzât t'âyifesinden mükemmel dîvânı olan. (35/b)

Senâyi: Ehl-i 'ilm silkinden. (13/b)

Serâyi: Rüm ilinde şehir-i Sarâydan olan Mevlânâ. (39/b)

Serîri: Muşanna' şî'rler diyen. (39/a)

Seydî Beg: Sultân Süleymân Hâzretlerinin evâilinde Nişâncı Beg olan. (40/b)

Şifâtî: Edirneli cerrâh t'âyifesinden usta. (50/a)

Sihri: Küttâb cinsinden İslâmbolli. (35/a)

Sihri: Sâbıkda maḥkeme Kâtibi. (38/b)

Sinân Çelebi: Sultân Selîm Hân zamânında Şâm kâdısı iken defder-dâr olan Yegân oğlu Sinân Çelebi Efendi Âl-i 'Oşmânda Fenârîler Yegân küllî maḥşablarda mertebelerde ol gelmişler. (37/a)

Sinân Paşa: Ezân Sinân Paşa eş-şehir H'vâce Paşa. (35/b)

Sinân: Küttâb t'âyifesinden kâtib. (39/a)

Sipâhî Beg: Sipâhiyândan. (36/b)

Sirâcî Beg: Rümîlerin ket-hüdâsı olan erbâb-ı tîmârdan. (41/b)

Siyâbî: Şua'rânun ümmîsinden. (13/b)

Sü'alî: Sâbıkda Burusada Selâtin İmâmı olan İmâm-zâde. (40/a)

Şubhî: el-Ān Burusada Hâṭib olan Selâtine. (53/b)

Şubhî: Kuzâtdan Hekîm Sinân oğlu. (52/b)

Şubhî: Ümenâdan Kefeli H'vâce Receb oğlu. (53/a)

Turkish Studies

Şun'î [Pîr] : Necatî Beg muşâhiblerinden rahmetu'llâhi 'aleyhi. (53/a)

Şun'î: Beg. (50/a)

Şun'î: Geliboludan şu'arânuñ a'lâsından olan. (50/a)

Şun'î: Sâbıkda Beglerbegi Defter-dârı olan Mehemmed Beg. (50/a)

Şun'î: Sultân Murâd şâ'irlerinden üstâd naqqâşî nedîm ü zarîf. (52/a)

Sûzenî: İgnecilerde hayli üstâd olan. (39/a)

Sûbüti: Eşribe bişirmede pehlûvân-ı 'âlem olan. (13/b)

Sücüdi: Sâbıkda dîvân kâtibi olan. (36/b)

Sühâyî Beg: Hüdâvendigâr bendelerinden sipâhiyân t̄âyifesinden. (17/b)

Sürürî: Sultân Muştâfâ Hâzretlerine H'vâce olan Gelibolulu. (17/b)

Sürürî-i 'Acem: Şarkîlerden Rûmda çok olmuşlar. (17/a)

Süvârî Beg: Hüdâvendigâr bendelerinden sipâhiyân t̄âyifesinden. (38/b)

[Ş]

Şa'bân: Hâlife. (49/a)

Şahî: Selef. (42/a)

Şahî: Şarkî. (42/a)

Şahidi: Selef. (45/a)

Şahidi [Pîr]: Sultân öñinden Eskişehirli erzel-i 'ömre yetişen. (48/b)

Şa'irî: Ehl-i 'ilm silkinden Rûmîlerden Mevlânâ. (42/b)

Şakirî Beg: Sipâhiyân t̄âyifesinden. (43/a)

Şamî: Beg. (44/a)

Şamî: Beglerden şâhib-i livâ olan Şamlı oğlu Muştâfâ Beg. (45/b)

Şanî: Dâniş-mend. (44/a)

Şanî: Küttâb t̄âyifesinden hayli Fûrsle münâsebeti olan, Bursevî. (45/b)

Şavur: Necatî Beg muşâhiblerinden Şavur Beg demekle şöhret tutan. (44/a)

Şebâbî: Necatî Beg-ile hem-'aşr olan. (45/a)

Şehdi: Cem Sultâna defter-dâr olan Şahidînüñ oğlu. (44/a)

Şem'î: Begâyet 'ilm-i şî'rde eylikle [iyilikle] şöhret tutan Vefâ-zâde şöfililerinden. (48/b)

Şem'î-i Selef: Selefden Burusalı Dedebalî demekle meşhûr olan. (48/a)

Turkish Studies

Şemsî: İsfendiyâr neslinden sipâhî oğlanları ağası iken Şâm vilâyetine Beglerbegi olan Şemsî Paşa ‘ömürleri ber-mezîd ola. (46/b)

Şemsî: Ağa. (10/b)

Şemsî: Al-i Fenârîden Sulţân Selîm Hân Hâzretlerine hürmet ve ‘izzet birle defter-dâr olan Burusalı. (46/a)

Şemsî: Bağdâdî. (48/b)

Şemsî: Çok ma‘ârifde yedi olan Burusalı Şahâf. (46/b)

Şemsî: Sâbıkda Burusaya kâdı olan Şemsî-i Edvârî demekle şöhret tutan Kara Şemsî Hâzretleri ‘ilm-i müsîkîye nice risâleleri vardır dёрler. (46/a)

Şemsî: Sulţân Murâduñ şâ‘irlerinden Nedîm. (43/b)

Şevkî: el-Ān harâbât murâdında olan dâniş-mend. (42/b)

Şevkî: Sulţân Beyâzîd Hâzretlerinün maqbûl kâtiblerinden kâtib. (45/b)

Şeyh Çelebi: Meşâyiğden. (47/a)

Şeyhî: Eş-şehr Çahşırcı. (15/a)

Şeyhî: Hükemâ tayifesinden Sulţân Murâd Hân Gâzi şâ‘irlerinden Husrev ü Şîrîn mü’ellifi olan merhûm ve mağfûr Germiyanlı Mevlânâ. (Başlık 41/b- gazel 48/a)

Şeyh-zâde: Selefden. (48/a)

Şifâyî: el-Ān Sulţân Mehemmed Hân Hâzretlerinün bîmâr-Hânesine hekim başı olan Mevlânâ. (49/a)

Şihâbî Beg: Mevlânâ Nazmînün şakirdi olan. (49/a)

Şikârî: H̄vâce. (48/b)

Şirâzî: ‘Acem ulularından ekşer evkâtın Rûmda geçiren. (45/a)

Şirî: Erbâb-ı Tîmârdan. (49/b)

Şirî Beg: Sulţân Selîm Hâna vezîr olan Hersek oğlunuñ oğlu şâhib-livâ. (43/a)

Şühî-i Selef: Sulţân Mehemmed Hân devrinde gelen kuzât tayifesinden. (47/a)

Şuhûdî: Çok ma‘ârifete mâlik iken tâzeliginde çalenderlig ihtiyâr éden. (47/b)

Şükri: Hudâvendigâr üstâdlarından Burusalı zerger¹⁶ Emîrûñ oğlu. (43/b)

Şükri: Kürdistânlı. (43/b)

Şükri: Sinobî. (43/b)

Şükûfi: Dâniş-mend silkinden Burusalı H̄vâce Sacağ-zâde demekle meşhûr olan. (42/a)

¹⁶ “Kuyumcu yerine kullanılan bir tabir.” M. Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3. c. MEB, İstanbul, 1983. 654-655.

[T]

Tabî: Dāniş-mend silkinden. (12/b)

Ṭabībî: ‘İlm-i tıbdan yedi olan hükemādan. (55/b)

Tācî Beg: Nişāncı Cafer Begüñ pederi. (12/a)

Tācî: Burusalı mü‘ezzīn, ḥalīfe. (12/b)

Ṭalî‘î: Sulṭān Selīm Ḥān zamānından yeñiçeri kâtibi iken Ka‘be-i Şerīfe giderken fevt olan merḥūm ve mağfūr. (55/a)

Ṭarîķî: Ṭarîķ-i ‘ilmde iken fevt olan, ḥalīfe. (55/a)

Ṭavāfî: Bir kaç kerre Ka‘be-i şerīfi ṭavāf éden, ḥalīfe. (56/a)

Temennāyî: Meczūb kısmından. (13/a)

Tîrî: Oğçı-zāde. (13/a)

Türābî: Ḥalīfe. (12/a)

[U-Ü]

‘Ulvi: Sulṭān Murāda Sulṭān Meḥemmed Ḥān şā‘irlerinden. (58/a)

Uşulî: Şeyḫ İbrāhīm Ḥazretlerinüñ maḳbūllerinden. (1/a)

Ümîdî: Dāniş-mend silkinden İslāmbollı. (5/b)

Ünsî: Sābıķda muḳāṭa‘āt kâtiblerinden Burusalı. (1/a)

[Y-Z]

Yetîm: ‘Alî Çelebi. (15/b)

Za‘îfî Çelebi: Ḥācî-zāde démekle meşhūr, ismi Muḥammed vaṭanı Gelibolı merḥūm Sulṭān Murād ğazāların bir niçe biñ beytle nazm etmişlerdür bu ebyāt anlarıñdur. (54/b)

Zamîrî [Ḥvāce]: ‘İlm-i aḥfāda ve remilde ‘ilm-i zamîrde pehlüvānlıķ eyleyen. (54/a)

Zuhūrî: Ehl-i ‘ilm silkinden ḳuzāt ṭayifesinden sözlere zāhir olan. (56/b)

Turkish Studies

SONUÇ

Mecmuanın biyografik bilgilerine bakıldığında şairlerin doğdukları ve vefat ettikleri yer, mensup olduğu soy ve babalarının adı gibi çeşitli konularda bilgilerin olduğu görülür. Bu bilgilerden hareketle dönem içerisindeki şairlerin hayatları hakkında bilgiler elde edilmiş olunur. Diğer yandan “antoloji” şeklinde düzenlenmiş bu mecmualar döneminin nasıl bir edebi zevke sahip olduğunu gösterir. Mecmua yazıldığı asır itibarıyla ‘şairler menbai’ sayılabilecek bir dönemi kapsamaktadır. Mecmuadaki bilgilerde doğruluk açısından inceleme kısmında da yer aldığı üzere hatalar olsa da hiçbir yerde kaydına rastlanmayan şairlerin yer alması açısından önemlidir (‘Alâyî Bey, ‘Anî, Âsâfî Bey, Savmî, Tavâfî, Ünsî, Şâkirî Bey, Hazânî Bey, Halîsî Bey gibi şairler bunlardan bir kaçıdır). Dönem içerisinde meşhur olan şairlerin ağırlıkta olduğu bu mecmua edebiyat tarihine bilinmeyen şairler ve bilinen şairlerle ilgili çeşitli bilgilerle katkı sağlayacaktır. Bu ve bunun gibi özellikle ‘klasik dönemlerden’ sayılacak zamanın şiirlerini barındıran orijinal nitelikteki mecmualar yayımlandıkça Osmanlı edebiyat tarihi araştırmacılarına daha da yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AYNUR, Hatice, “Cumhuriyet dönemi divan şiiri antolojileri”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları 3, Eski Türk Edebiyatına Modern Yaklaşımlar II.** (27 Nisan 2007 Bildiriler), Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul, 2012.
- AYNUR, Hatice, **15. yy. Şairi Çâkerî ve Divanı**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Kasım 1999.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, “Bâkî”, C. 4, **Diyanet İslam Ansiklopedisi. (DİA)**, İstanbul, 1991, s. 537-540.
- ERGUN, Sadettin Nüzhet, **Türk Şairleri**, [yayımlandığı yer ve yayın tarihi belli değil]C. 3.
- GIYNAŞ, Kamil Ali, “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası” **Selçuk Üniversitesi- Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 25, 2011, s. 245-260.
- İZ, Fahir, **Eski Türk Edebiyatında Nazım-1**, Ankara, Akçağ, 1999.
- KILIÇ, Atabey, “Mecmûa tasnifine dair”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı edebiyatının kırkambarı**, Haz.: Hatice AYNUR ve öte. İstanbul, TURKUAZ, 2012, s. 75-96.
- KILIÇ, Filiz, ‘**Âşık Çelebi Meşâ‘irü’ş-Şu‘arâ**, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 3 c, 2010, İstanbul.
- KÜÇÜK, Sabahattin, **Bâkî Divanı**, TDK, Ankara, [2. Baskı.], 2011.
- LEVEND, Agâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, C.1. Ankara, TTK, 1973.

PAKALIN, M. Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**,. 3 c. MEB, İstanbul, 1983.

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla- BOŞDURMAZ Nurcan, **Molla Aşkî-Divan**, YKY, 2012.

ZÜLFE, Ömer, “Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C. 4, Sayı: 18, Yaz 2011, s. 151-169.

ZÜLFE, Ömer, **On Altıncı Yüzyıl Şairi Selkî ve Şiirleri**, Edebiyat, Ankara, 2006.